

מסורת הש"ס

א) [שבת קטנ. וט"ז], ב) [תמורה כז: ובשזעות מז. אמר הכי ר"ה ברי דר"י לרב ספאל, א] ז"ל ה"מ וכן איתא ברי"ף והל"ש"ג, ד) ערכין ז: ה) [תוספ' פ"ד ה"ה], ו) [שם], ו) ובערך פי' בעין טרידת דעת בעלמא, ח) [ע"ב, ט] עין ספ"ח דכלאים, י) רש"א מ"ן, י) [עין מוס' פנהדרין כט: ד"ה מר ותוס' שזעות מל. ד"ה ולמר ותוס' חולין עו: ד"ה מר ותוס' כחוצות פד: ד"ה והוא ודף זף. ד"ה אלמנא],

תורה אור השלם

- זרד ר'שעים מרחם תינו מבוסן דב'ר קוב: תהלים כד ד
- לב יודע מת נפשו דבשקחתו לא יתערב משלי יד י

לעזי רש"י

אישטורדישו"ך.
עלפין, הלם, מבוכה.

מוסף רש"י

ספק נפשות. דני נפשות, דהא והללו העדה כמינ (כתובות סו. ב"ק מז: פנהדרין עט.).

תוס' ישנים

הו"ה אמר צריך ב'. ובגון שירא להיות מסוקן, דאס לא ק אין מאכילין אותו, ולא דמי להיתא דכריס לגר שחבירתה מלקת לה את הגר ומוקמין לה כפי' תהלים כד, [שבת קמב, ב] בסומא, ומשמע שדלקין לה כסמס ואפילו אינה פיקוח נפש. וועל דלת דלקמן אמרינן שזכר דלת ומוליא, איכא גמי פיקוח נפש לחיותן, אכל בהאכל[תן] חולה בעינן שאמרו או הוא או בקיאיין שריין מחמת שדואה (מכנה) [סנהד] פן יכבוד עליו חוליו. ויש ספרים שכתוב בן דהא מלתיה דר' ינאי שפיטא ספק נפשות להקל, מהו דמיוא האי דקאמר חולה אגב (אימיה) [ביעמיה] וכן (אמרי' קריבין אט) [ואמרה כריסה ארין מתחללין עליה השבת, כוליה מיירי דמתחמת דאגת סכנה אומר קן. מ"ר. וגם נראה לי לדבדבוס ידועים בגון נמאון יש הרבה (דברים) שבקיאין כקן ויכירא בו, ואין נראה דרופא ובקן כקן בעינן. מר בר רב

יום הכיפורים פרק שמיני יומא

וזרו רשעים מרחם. נעשו זרים ונתנכרו לאזניהם שזמסים: **אלר פירי**, להפקיע שערים ותניא (ב"ב דף 5:): אין אולרין פירות בארץ ישראל וכל דבר שהוא חי נפש לפי שמפקיעין את השערים: **תונבא**, שטות אשטורדישו"ן ^ו מחמת חוליו: **על פי בקיאיין**. תרי

יזורו רשעים מרחם נפק מינה שבתאי אצר פירי: חולה מאכילין אותו על פי בקיאיין: אמר ר' ינאי חולה אומר צריך ורופא אומר אינו צריך שומעין לחולה מ"ט ²לב יודע מרת נפשו פשיטא מהו דתימא רופא קים ליה טפי קמ"ל ^ארופא אומר צריך וחולה אומר אינו צריך שומעין לרופא מ"ט חונבא הוא דנקיט ליה תנן חולה מאכילין אותו ע"פ בקיאיין ע"פ בקיאיין אין ע"פ עצמו לא ע"פ בקיאיין אין על פי בקי אחד לא הכא במאי עסקינן דאמר לא צריכנא וליספו ליה ע"פ בקי לא צריכא ידאיכא אחרינא בהדיה דאמר לא צריך מאכילין אותו ע"פ בקיאיין פשיטא ספק נפשות הוא ^בוספק נפשות להקל לא צריכא דאיכא תרי אחריני בהדיה דאמרי לא צריך ואע"ג דאמר ^גרב ספרא תרי כמאה ומאה כתרי ה"מ לענין עדות אבל לענין אומדנא בתר דעות אזלינן ^דוה"מ לענין אומדנא דממונא ^האבל הכא ספק נפשות הוא והא מדקתני סיפא ואם אין שם בקיאיין מאכילין אותו על פי עצמו מכלל דרישא דאמר צריך חסורי מיחסרא והכי קתני בד"א דאמר לא צריך אני אבל אמר צריך אני אין שם בקיאיין תרי אלא חד דאמר לא צריך מאכילין אותו על פי עצמו מר בר רב אשי אמר יכל היכא דאמר צריך אני אפי' איכא מאה דאמרי לא צריך לדריה שומעינן שנאמר לב יודע מרת נפשו תנן אם אין שם בקיאיין מאכילין אותו ע"פ עצמו טעמא דליכא בקיאיין הא איכא בקיאיין לא ה"ק בד"א דאמר לא צריך אני אבל אמר צריך אני אין שם בקיאיין כלל מאכילין אותו ע"פ עצמו שנאמר לב יודע מרת נפשו: **ב'תנ'י** ^ומי שאחוזו בולמוס מאכילין אותו אפי' דברים ממאים עד שיאורו עיניו מי שנשכו כלב שומה אין מאכילין אותו מחצר כבד שלו ור' מתאי בן חרש מתיר ועוד אמר ר' מתאי בן חרש החושש בגרונו מטילין לו סם בתוך פיו בשבת ימפני שהוא ספק נפשות וכל ספק נפשות דוחה את השבת ^זימי שנפלה עליו מפולת ספק הוא שם ספק אינו שם ספק חי ספק מת ספק כותי ספק ישראל מפקחין עליו את הגל מצאוהו חי מפקחין ואם מת יניחוהו: **ג'ת"ר** ^חמניין היו יודעין שהאירו עיניו משיבחי' בין טוב לרע אמר אביי ובטעמא ת"ר ^טמי שאחוזו בולמוס מאכילין אותו הקל הקל טבול ונבילה מאכילין אותו נבילה טבול ושביעית שביעית טבול ותרומה תנאי היא דתניא מאכילין אותו טבול ואין מאכילין אותו תרומה בן תימא אומר תרומה ולא טבול אמר רבה ^יהיכא דאפשר בחולין דכולי עלמא לא פליגי דמתקנינן ליה ומספינן ליה כי פליגי בדלא אפשר בחולין מר סבר טבול חמור ומר סבר תרומה חמורה מר סבר טבול חמור אבל תרומה חזיא לכהן ומר סבר תרומה חמורה אבל טבול אפשר לתקוניה

חרש מסיר. קסבר רפואה גמורה היא: **ג'ת' אמר אביי ונטעמא**. משיודע להבחין בין טעם תבשיל יפה לטעם תבשיל רע: **מאכילין אוסו הקל הקל**. אס אין לנו דברים מותרים כדי לרכו ויש לפנינו מיני איסורין מאכילין אותו הקל הקל שזהס: **טבל ושביעית מאכילין אוסו שביעית**. לאחר זמן הביעור שהטבל במיתה בידי שמים והשביעית צעשה: **בדאפשר בחולין**. שיש די בחולין של טבל זה להאכילו לאחר שתינטל תרומתו: **דכולי עלמא לא פליגי דמסקינין ליה ומספינן ליה**. חולין ואין מאכילין אותו לא טבל ולא תרומה: **כי פליגי דלא אפשר בחולין**. אלא אס בן אוכל את כולו וקאמר מאכילין אותו הטבל כמות שהוא ולא יפרישו ממנו תרומתו להאכילו לעזמה וחולין לעזמן וכן תימא אומר מוטב שיפרישו תרומתו ויאכילוהו כל אחד לעצמו ולא יאכילוהו טבל כמות שהוא: **מר סבר טבל חמור**. שאפי' לכהנים אינו ראוי: **ומר סבר תרומה חמורה**. שאין לה היתר אצל טבל אפשר דמתקן להו וחולין יהו ראוין לכל אדם:

חרש מסיר. קסבר רפואה גמורה היא: **ג'ת' אמר אביי ונטעמא**. משיודע להבחין בין טעם תבשיל יפה לטעם תבשיל רע: **מאכילין אוסו הקל הקל**. אס אין לנו דברים מותרים כדי לרכו ויש לפנינו מיני איסורין מאכילין אותו הקל הקל שזהס: **טבל ושביעית מאכילין אוסו שביעית**. לאחר זמן הביעור שהטבל במיתה בידי שמים והשביעית צעשה: **בדאפשר בחולין**. שיש די בחולין של טבל זה להאכילו לאחר שתינטל תרומתו: **דכולי עלמא לא פליגי דמסקינין ליה ומספינן ליה**. חולין ואין מאכילין אותו לא טבל ולא תרומה: **כי פליגי דלא אפשר בחולין**. אלא אס בן אוכל את כולו וקאמר מאכילין אותו הטבל כמות שהוא ולא יפרישו ממנו תרומתו להאכילו לעזמה וחולין לעזמן וכן תימא אומר מוטב שיפרישו תרומתו ויאכילוהו כל אחד לעצמו ולא יאכילוהו טבל כמות שהוא: **מר סבר טבל חמור**. שאפי' לכהנים אינו ראוי: **ומר סבר תרומה חמורה**. שאין לה היתר אצל טבל אפשר דמתקן להו וחולין יהו ראוין לכל אדם:

יום הכיפורים פרק שמיני יומא

פג.

הא מדקתני סיפא אם אין שם בקיאיין מאכילין אותו ע"פ עצמו מבבל דרישא דאמר צריך. והכי קאמר כל כמה דמצינו לאהדורי אבקיאין מהדרינן ולא סמכי' אחולה גופיה אלא היכא דליכא בקיאין כלל וכ"ש היכא דרופא בקי אומר אינו צריך וחולה אומר צריך דלא סמכינן עליה להכמיש הבקי: **מר בר רב אשי אמר כל היכא דאמר צריך אני**. פלוגמא דרצוותא הוא אי הלכתא כמר בר רב אשי אי לא כסדר תנאים ואמוראים כתב הלכתא כמר בר רב אשי ככולי הש"ס לבר ממייך שזועה ואודיתא מיפך שזועה צפרק שזועת הדיינין (שזעות דף מא). ואודיתא כסוף פרק זה צורר (פנהדרין דף כט:): ור"ח כתב דהלכתא כוותיה ככוליה הש"ס בר ממייך שזועה וחיורי חוורי גזי זומת הגידין שיליה פרק צהמה המקשה (חולין דף עו:): וסימניך הפך לנן ורב האי ורבינו גרשום ז"ל פסקו הלכתא כוותיה ^י(בר) כמייך שזועה ואודיתא וכולי הש"ס לא"ס:

הכי

לענין עדות אבל לענין אומדנא בתר דעות אזלינן ^דוה"מ לענין אומדנא דממונא ^האבל הכא ספק נפשות הוא והא מדקתני סיפא ואם אין שם בקיאיין מאכילין אותו על פי עצמו מכלל דרישא דאמר צריך חסורי מיחסרא והכי קתני בד"א דאמר לא צריך אני אבל אמר צריך אני אין שם בקיאיין תרי אלא חד דאמר לא צריך מאכילין אותו על פי עצמו מר בר רב אשי אמר יכל היכא דאמר צריך אני אפי' איכא מאה דאמרי לא צריך לדריה שומעינן שנאמר לב יודע מרת נפשו תנן אם אין שם בקיאיין מאכילין אותו ע"פ עצמו טעמא דליכא בקיאיין הא איכא בקיאיין לא ה"ק בד"א דאמר לא צריך אני אבל אמר צריך אני אין שם בקיאיין כלל מאכילין אותו ע"פ עצמו שנאמר לב יודע מרת נפשו: **ב'תנ'י** ^ומי שאחוזו בולמוס מאכילין אותו אפי' דברים ממאים עד שיאורו עיניו מי שנשכו כלב שומה אין מאכילין אותו מחצר כבד שלו ור' מתאי בן חרש מתיר ועוד אמר ר' מתאי בן חרש החושש בגרונו מטילין לו סם בתוך פיו בשבת ימפני שהוא ספק נפשות וכל ספק נפשות דוחה את השבת ^זימי שנפלה עליו מפולת ספק הוא שם ספק אינו שם ספק חי ספק מת ספק כותי ספק ישראל מפקחין עליו את הגל מצאוהו חי מפקחין ואם מת יניחוהו: **ג'ת"ר** ^חמניין היו יודעין שהאירו עיניו משיבחי' בין טוב לרע אמר אביי ובטעמא ת"ר ^טמי שאחוזו בולמוס מאכילין אותו הקל הקל טבול ונבילה מאכילין אותו נבילה טבול ושביעית שביעית טבול ותרומה תנאי היא דתניא מאכילין אותו טבול ואין מאכילין אותו תרומה בן תימא אומר תרומה ולא טבול אמר רבה ^יהיכא דאפשר בחולין דכולי עלמא לא פליגי דמתקנינן ליה ומספינן ליה כי פליגי בדלא אפשר בחולין מר סבר טבול חמור ומר סבר תרומה חמורה מר סבר טבול חמור אבל תרומה חזיא לכהן ומר סבר תרומה חמורה אבל טבול אפשר לתקוניה

חרש מסיר. קסבר רפואה גמורה היא: **ג'ת' אמר אביי ונטעמא**. משיודע להבחין בין טעם תבשיל יפה לטעם תבשיל רע: **מאכילין אוסו הקל הקל**. אס אין לנו דברים מותרים כדי לרכו ויש לפנינו מיני איסורין מאכילין אותו הקל הקל שזהס: **טבל ושביעית מאכילין אוסו שביעית**. לאחר זמן הביעור שהטבל במיתה בידי שמים והשביעית צעשה: **בדאפשר בחולין**. שיש די בחולין של טבל זה להאכילו לאחר שתינטל תרומתו: **דכולי עלמא לא פליגי דמסקינין ליה ומספינן ליה**. חולין ואין מאכילין אותו לא טבל ולא תרומה: **כי פליגי דלא אפשר בחולין**. אלא אס בן אוכל את כולו וקאמר מאכילין אותו הטבל כמות שהוא ולא יפרישו ממנו תרומתו להאכילו לעזמה וחולין לעזמן וכן תימא אומר מוטב שיפרישו תרומתו ויאכילוהו כל אחד לעצמו ולא יאכילוהו טבל כמות שהוא: **מר סבר טבל חמור**. שאפי' לכהנים אינו ראוי: **ומר סבר תרומה חמורה**. שאין לה היתר אצל טבל אפשר דמתקן להו וחולין יהו ראוין לכל אדם:

חרש מסיר. קסבר רפואה גמורה היא: **ג'ת' אמר אביי ונטעמא**. משיודע להבחין בין טעם תבשיל יפה לטעם תבשיל רע: **מאכילין אוסו הקל הקל**. אס אין לנו דברים מותרים כדי לרכו ויש לפנינו מיני איסורין מאכילין אותו הקל הקל שזהס: **טבל ושביעית מאכילין אוסו שביעית**. לאחר זמן הביעור שהטבל במיתה בידי שמים והשביעית צעשה: **בדאפשר בחולין**. שיש די בחולין של טבל זה להאכילו לאחר שתינטל תרומתו: **דכולי עלמא לא פליגי דמסקינין ליה ומספינן ליה**. חולין ואין מאכילין אותו לא טבל ולא תרומה: **כי פליגי דלא אפשר בחולין**. אלא אס בן אוכל את כולו וקאמר מאכילין אותו הטבל כמות שהוא ולא יפרישו ממנו תרומתו להאכילו לעזמה וחולין לעזמן וכן תימא אומר מוטב שיפרישו תרומתו ויאכילוהו כל אחד לעצמו ולא יאכילוהו טבל כמות שהוא: **מר סבר טבל חמור**. שאפי' לכהנים אינו ראוי: **ומר סבר תרומה חמורה**. שאין לה היתר אצל טבל אפשר דמתקן להו וחולין יהו ראוין לכל אדם:

עין משפט ור מוצה

ס ה א מיי פ"ב מהלכות שביעת עשור הלכה ח סמג לאון סט טוש"ע אר"ח סי' תריס סעיף א:

ס ב טוש"ע שס סעיף ג: ס ג שס סעיף ד: ס ה ד שס סעיף א: ס ו ה מיי פ"ד מהל' מהלכות אסורות הל' טו ופ"ב מהל' שביעת עשור הל' ט סמג לאון סט טוש"ע אר"ח סי' תריס סעיף ט:

ע ו מיי פ"ב מהלכות שבת הלכה א סמג לאון סה טוש"ע אר"ח סי' שכת סעיף י:

עא ז מיי שס הל' ית טוש"ע אר"ח סי' שטט סעיף ג:

עב ח מיי פ"ד מהל' מהלכות אסורות הל' טו טוש"ע אר"ח סי' תריס סעיף ט:

עג ט י ב ל מיי שס הל"י"ז:

רבינו חננאל

חולה מאכילין אותו על פי בקיין. אין שם בקיין מאכילין אותו על פי עצמו עד שיאמר דיי. א"ר ינאי חולה אמר צריך (חוליה) [רופא] אומר אינו צריך מאכילין אותו על פי עצמו. מאי טעמא לב יודע מרת נפשו. רופא אומר צריך חולה אומר אינו צריך שומעין לרופא, מאי טעמא תונבא נקיט ליה וספק נפשות להקל. תנן חולה מאכילין אותו וכו', ואע"ג דאמר רב ספרא תרי כמאה ומאה כתרי הני מילי לענין. עדות, אבל לענין אומדנא בתר דעות אזלינן, הני מילי לממונא אבל הכא ספק נפשות להקל. מר בר רב אשי אמר כל היכא דאמר חולה צריך אני, אפי' קי אומרים אין צריך, לחולה שומעין כדכתיב לב יודע מרת נפשו. ומקשה ליה מחמת' דקתני מאכילין אותו על פי בקיין. מתריץ הכי קתני, כמה דברים אמורים בדלא אמר חולה צריך אני, אבל אם אמר חולה צריך אני, אין שם בקיין, כלומר אין משגיחין לבקין אלא מאכילין אותו ע"פ עצמו, מאי טעמא לב יודע מרת נפשו. מי שאחוז בולמוס. פי' בולמוס בלשון יוין גרונו של שור. כלומר זה החולה (ואלי) אוכל הרבה כלחוד השור, מאכילין אותו אפי' דבר טמא עד שיאורו עיניו. מנא יודעין שהאירו עיניו, כדי שיכיר בין טוב לרע. אמר אביי ובטעמא. ת"ר מי שאחוז בולמוס מאכילין אותו הקל הקל, טבל ונבלה מאכילין אותו נבלה, [נבלה] ושביעית

נבלה, טבל ושביעית שביעית, טבל ותרומה תנאי היא דתניא מאכילין אותו טבל ולא תרומה, בן תימא אומר תרומה ולא טבל, ואוקימנא כי פליגי בדלא איפשר לתקוני, אבל בדאיפשר לתקוני כולי עלמא מתקנין וספיני ליה.